

Naturvårdsverkets författningssamling

ISSN 1403-8234

Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om bidrag och ersättningar för viltskador enligt 11 och 12 §§ viltskadeförordningen (2001:724);

NFS 2008:16

Utkom från trycket
den 29 december 2008

beslutade den 20 november 2008.

Med stöd av 13 § viltskadeförordningen (2001:724) föreskriver Naturvårdsverket följande.

Definitioner

1 §

Följande begrepp har i denna författning följande betydelse:

Vilt: vilda däggdjur och fåglar enligt 2 § jaktlagen (1987:259).

Fredat vilt: vilt som inte får jagas med stöd av bestämmelserna i bilagorna 1–4 i jaktförordningen (1987:905) eller med särskilt tillstånd från länsstyrelsen.

Näringsverksamhet: verksamhet för vilken inkomster och utgifter ska deklarerar för skattemyndigheten på särskild näringsbilaga

Viltskada: skada på egendom som orsakas av vilt.

Tamdjur: Andra tamdjur än ren.

2 §

Medel som Naturvårdsverket årligen anvisar länsstyrelserna för användning enligt 11 § viltskadeförordningen (2001:724) får endast användas för att lämna bidrag och ersättningar enligt dessa föreskrifter. Medlen ska i första hand användas för att lämna bidrag för

1. genomförande eller utveckling av åtgärder som är avsedda att förebygga viltskador orsakade av fredat vilt,

2. information och utbildning om åtgärder som avses i 1.,

3. utvärdering av effekter av insatser som avses i 1. och 2.,

4. besiktningens verksamhet.

För ersättning till personer som skadats eller dödats av björn disponerar länsstyrelsen de medel som Naturvårdsverket särskilt anvisar länsstyrelsen i det enskilda fallet.

Kartläggning

3 §

Länsstyrelsen ska kartlägga förekomsten av fredade, skadegörande viltarter av betydelse i länet med avseende på beståndsstorlek och geografisk utbredning. Kartläggningen ska utgöra grund för planering av användningen av de medel som länsstyrelsen årligen tilldelas för bidrag och ersättningar för viltskador.

4 §

Ansökan om bidrag för genomförande av åtgärder som är avsedda att förebygga viltskador ska inges till länsstyrelsen i det län i vilket åtgärderna ska genomföras. Om länsstyrelsen inte beslutar annat, ska ansökan vara inkommen senast tre månader före den tidpunkt vid vilken åtgärderna ska påbörjas. Till akuta åtgärder och vid särskilda fall får länsstyrelsen betala ut bidrag omedelbart.

Ansökan ska göras på blankett *Ansökan om bidrag för förebyggande av vilt-skada* som Naturvårdsverket fastställer och som länsstyrelsen tillhandahåller.

5 §

Länsstyrelsen beslutar om bidrag och om bidragets storlek. Sådana beslut får fattas efter ansökan eller på länsstyrelsens eget initiativ. Bidrag får dock inte lämnas till mervärdesskatt.

6 §

Bidrag får endast lämnas för

1. genomförande av åtgärder som har dokumenterad skadeförebyggande effekt.
2. utveckling av åtgärder som på sannolika skäl bedöms kunna ge tillräckliga skadeförebyggande effekter.

7 §

Bidrag får inte lämnas för åtgärder som avser skydd av egendom som

1. genom sin koncentrerade eller övriga karaktär är särskilt skadeexponerad och därför kräver att skadeförebyggande åtgärder alltid genomförs för att inte drabbas av viltskador.
2. är avsedd för annan användning än i näringsverksamhet.

Trots det som föreskrivs i 1:a stycket får länsstyrelsen medge visst bidrag till skadeförebyggande åtgärder om särskilda skäl föreligger.

8 §

Länsstyrelsen får på eget initiativ besluta om utveckling av åtgärder för att förebygga viltskador orsakade av fredat vilt.

9 §

Beslutar länsstyrelsen att lämna bidrag till skadeförebyggande åtgärder, ska beslutet innehålla villkor för användning av medel, villkor om att en skriftlig uppgift ska lämnas till länsstyrelsen om hur bidraget använts och om vilka resultat som erhållits av åtgärderna. Länsstyrelsen får även begära att andra uppgifter ska lämnas. Kopia av beslutet ska överlämnas till utsedd besiktningsman som ska kontrollera om åtgärderna genomförts på det beslutade sättet.

Länsstyrelsen får betala ut bidrag i förskott. I de fall där länsstyrelsen betalar ut bidraget i förskott ska en skriftlig redovisning lämnas om hur bidraget får användas.

10 §

Den som drabbats av viltskada som orsakats av annat fredat vilt än säl och som avser att ansöka om ersättning för skadan ska utan dröjsmål efter det att skadan upptäckts anmäla skadan till länsstyrelsen.

11 §

Viltskador som orsakats av annat fredat vilt än säl ska snarast besiktigas av besiktningsman.

12 §

Vid varje besiktning ska ett besiktningsintyg utfärdas på blankett *Besiktning av viltskada på gröda*, *Besiktningsintyg för tamdjur* eller *Besiktning av hund* som Naturvårdsverket fastställer och som länsstyrelsen tillhandahåller. Den som fått egendom besiktigad ska erhålla en kopia av besiktningsintyget.

13 §

Ansökan om ersättning för tamdjur som skadats eller dödats av varg, björn, järv, lo eller kungsörn ska göras på blankett *Ansökan om ersättning* som Naturvårdsverket fastställer och som länsstyrelsen tillhandahåller. Ansökan ska vara inkommen inom tre månader efter det att den skada upptäckts för vilken ersättning begärs om inte särskilda skäl föreligger. Till ansökan ska fogas eventuella kvitton avseende kostnader för veterinärvård och andra styrkta kostnader som skadan föranlett.

14 §

Ansökan om ersättning för viltskada som orsakats av säl ska göras på blankett som länsstyrelsen tillhandahåller. Om länsstyrelsen inte beslutar annat, ska ansökan vara inkommen senast den 31 maj året efter det år under vilket skadan inträffat. Till ansökan ska fogas de handlingar som länsstyrelsen särskilt beslutar om samt de övriga handlingar som sökanden önskar åberopa.

15 §

Ansökan om ersättning för andra skador än som avses i 13 och 14 §§ ska göras på blankett *Ansökan om ersättning på gröda* som Naturvårdsverket fastställer och som länsstyrelsen tillhandahåller. Ansökan ska vara inkommen inom 3 månader efter det att den skada upptäckts för vilken ersättning begärs om inte särskilda skäl föreligger. Till ansökan ska fogas de handlingar som sökanden önskar åberopa

16 §

Länsstyrelsen beslutar om ersättning enligt 13–15 §§ och om ersättningens storlek. Ersättningen ska grundas på egendomens värde vid skadetillfället om inte särskilda skäl föreligger.

17 §

Ersättning får endast lämnas för viltskada som anmälts till länsstyrelsen enligt 10 § och besiktigats enligt 11 §, om inte särskilda skäl föranleder annat. Läns-

styrelsen kan lämna ersättning för sekundära skador som inte kunnat konstateras vid besiktningstillfället.

18 §

Ersättning får lämnas för skador på egendom under förutsättning att det inte varit praktiskt möjligt att förebygga eller förutse skadan eller om särskilda skäl föreligger.

19 §

Ersättning får inte lämnas för

1. hund som skadats eller dödats vid jakt, jaktträning, jaktprov eller motsvarande om skadan är orsakad av den djurart som jakten avsåg,
2. skada på vilt eller andra vilda djur, utom fisk och kräftdjur som fångats i fiskeredskap och som skadats av säl,
3. skada på egendom som är avsedd för annan användning än i näringsverksamhet.

Länsstyrelsen får dock om särskilda skäl föreligger besluta om ersättning för skador som avses i första stycket.

20 §

Ersättning för hund som skadats av varg, björn, järv, lo eller kungsörn får lämnas med maximalt 5.000 kronor för självrisk i försäkring, eller om hunden är oförsäkrad, för veterinärvård eller andra styrkta kostnader som skadan föranlett. Därutöver får ersättning lämnas med högst 5.000 kronor. Ersättning för hund som dödats eller avlider eller avlivas efter att ha skadats av varg, björn, järv, lo eller kungsörn får lämnas med högst 20.000 kronor.

21 §

Ersättning för skada som orsakats av säl får endast lämnas till licensierad yrkesfiskare. Sådan ersättning ska beräknas på det sätt som länsstyrelsen särskilt beslutar.

22 §

Har någon skadats av björn och avser att ansöka om ersättning, ska skadan anmälas till länsstyrelsen utan dröjsmål efter det att skadan inträffat. Har person dödats eller dött efter att ha angripits av björn och avser den avlidnes efterlevande att ansöka om ersättning för dödsfallet, ska skadan anmälas till länsstyrelsen.

23 §

Har länsstyrelsen mottagit anmälan som avses i 22 § ska länsstyrelsen besluta om den utredning som anmälan föranleder. Länsstyrelsen kan fatta beslut om utredning på eget initiativ.

24 §

Ansökan om ersättning till person som skadats eller för person som dödats eller dött efter att ha angripits av björn ska ha inkommit till länsstyrelsen senast tre år

efter det år under vilket skadan eller dödsfallet inträffat. Till ansökan ska fogas de handlingar som länsstyrelsen särskilt beslutar om samt de övriga handlingar som sökanden önskar åberopa.

25 §

Ersättning för personskada eller dödsfall ska beräknas enligt 5 kap. 1–5 §§ skadeståndslagen (1972:207).

26 §

Länsstyrelsen svarar för att ett med hänsyn till viltskadornas omfattning tillräckligt antal besiktningsmän för viltskador utses i länet.

Som besiktningsman får endast utses person som genomgått den grundutbildning för besiktningsmän som Naturvårdsverket särskilt fastställt eller person som har dokumenterade kunskaper som motsvarar kraven i utbildningen. Utsedda besiktningsmän ska inneha relevanta kunskaper och regelbundet genomgå den vidareutbildning som Naturvårdsverket också tillhandahåller. Personer som ges i uppdrag att besiktiga viltskador ska ha genomgått utbildningen med godkänt resultat.

27 §

Ersättning (arvode) till besiktningsman för viltskador ska lämnas av länsstyrelsen med ett av länsstyrelsen fastställt belopp, räknat från tidpunkten för när utresan påbörjades till tidpunkten för återkomsten till utgångspunkten för utresan. Ersättning för resa till och från platsen för förrättningen ska av länsstyrelsen lämnas med den sammanlagda skattefria och skattepliktiga ersättning som utgår till länsstyrelsens tjänstemän för användning av egen bil i tjänsten.

28 §

Uppgifter, som enligt 12 § ska lämnas av besiktningsmannen på besiktningsintyg, ska snarast registreras av besiktningsmannen eller länsstyrelsen direkt i Rovdjursforum. Länsstyrelsen ska även fortlöpande registrera ansökningar om bidrag och ersättning, övriga handlingar som hör till sådana ansökningar samt därav föranledda beslut. Registrering i Rovdjursforum gäller alla viltskador utom skador som orsakas av sälar.

Övergångsbestämmelser

Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 januari 2009 varvid de gamla föreskrifterna i NFS 2002:13 upphör att gälla.

För skador inträffade före den 1 januari 2009 ska bestämmelserna i [NFS 2002:13](#) tillämpas.

Naturvårdsverket

EVA SMITH

Per Risberg
(Viltförvaltningsenheten)

Allmänna råd Skydds jakt

Länsstyrelsen bör ta ett samlat ansvar för viltskadorna i länet. Enligt principen att viltskador ska förebyggas genom jakt, bör länsstyrelserna i första hand motverka viltskador genom att lämna tillstånd att bedriva skydds jakt. Om inte skydds jakt är möjlig eller skydds jakten inte ger avsedd effekt kan bidrag och ersättning lämnas.

Skydds jakt som bedrivs på säl, varg, björn, järv eller lo med stöd av särskilt tillstånd från Naturvårdsverket eller länsstyrelsen bör inte utgöra hinder för att bevilja bidrag eller ersättning.

Gåsbetesåkrar m.m.

Viltskademedel bör generellt inte användas för att lösa problem med viltskador som uppstår inom områden som skyddats med stöd av bestämmelser i miljöbalkens 7 kap. Sådana skador bör förebyggas eller ersättas med andra medel. Viltskador som inträffar i direkt anslutning till sådana områden bör hanteras enligt de regler och principer som generellt gäller för viltskador. Det gäller särskilt skador som orsakas av gäss för vilka jakttider är fastställda i jaktförordningen.

Viltskadeanslaget (till 2 §)

Syftet med viltskadeanslaget är att förebygga och ersätta skador orsakade av vilda djur som i huvudsak inte får jagas.

Medel för ersättning till person som skadats av björn eller för person som dödsats eller avlider efter angrepp av björn, fördelas från viltskadeanslaget till länsstyrelsen av Naturvårdsverket i varje enskilt fall.

Kartläggning och utvärdering (till 3 §)

Utgångspunkten för planeringen av hur medlen ska användas bör främst vara den av riksdagen uttalade grundprincipen, att medlen i första hand ska användas för skadeförebyggande åtgärder (bidrag). Länsstyrelsen ska därför kartlägga vilka skadetyper som förekommer i länet och även vilka viltarter som orsakar dessa skador. Kartläggningen bör även omfatta verksamheter som kan vara särskilt utsatta för viltskador. Kartläggningen bör också vara framåtsyftande, vilket innebär att en prognos för utvecklingen inom de närmaste 3–5 åren bör göras samtidigt. Kartläggningen bör avse vilka nya skadetyper som kan förväntas uppträda samt vilka viltarter som kan antas komma att etablera sig i länet under perioden.

Med utgångspunkt från resultaten av kartläggningen bör en handlingsplan upprättas som anger de kort- och långsiktiga målen för de tilldelade medlens användning. Handlingsplanen bör upprättas i samråd med berörda organisationer. Länsstyrelsen bör översända en kopia av handlingsplanen till Naturvårdsverket.

Åtgärder som länsstyrelsen lämnat bidrag till bör utvärderas. Det gäller särskilt åtgärder som är under utveckling.

Bidragets storlek (till 5 §)

Länsstyrelsen bör i sina förvaltnings- och handläggningsplaner efter samråd med berörda näringar fastställa kriterier för när bidrag ska ges. Länsstyrelsen bör beakta den skyldighet som anses åligga envar att själv vidta rimliga förebyggande åtgärder mot viltskador. Länsstyrelserna bör gemensamt fastställa enhetliga bidragsnivåer. Vissa åtgärder kan också vara av sådan natur att bidraget för dessa bör vara högre än för andra, exempelvis på grund av de skadegörande viltarternas olika skyddsvärde eller värdet på den skadeutsatta egendomen.

Beslut om bidrag bör föregås av en ekonomisk kalkyl som bygger på att ett bidrag ska vara en långsiktig investering. Inom ett område kan exempelvis en viss viltskada förväntas inträffa så sällan att investeringar genom bidrag inledningsvis kan vara tveksamma.

Om kostnaderna för förebyggande åtgärder avsevärt överstiger förväntade ersättningsanspråk bör länsstyrelsen överväga att inte lämna bidrag.

Forskning och Utveckling (till 6 § 2)

Länsstyrelsen får lämna bidrag till projekt för utveckling av medel eller metoder avsedda att minska eller eliminera viltskador. Projekten bör ha varit föremål för vetenskaplig eller motsvarande granskning.

Särskilda skäl m.m. (till 7 § 1)

Vissa verksamheter är betydligt mer skadeutsatta än andra. Det gäller bland annat fiskodlingar, vilthägn, trädgårdsodlingar, kräftodlingar och energiskogsodlingar. En grundförutsättning för att bedriva verksamhet av sådant slag är därför att anläggningen redan från början är byggd så att viltskador inte kan uppkomma. Bidrag bör därför inte lämnas för åtgärder som avser sådana anläggningar. Undantag kan göras för anläggningar som etablerades före 1999.

Särskilda skäl (till 8 §)

Trots att hållande av tamdjur på fritt skogsbete och biodling är mera skadeutsatta bör sådana verksamheter kunna vara bidrags- och ersättningsberättigade av naturvårdsskäl.

Värdering (till 11 §)

Värdering bör utföras enligt riktlinjer som Viltskadecenter utarbetar på uppdrag av Naturvårdsverket. Vid besiktning av viltskador på gröda bör den skadade eller förlorade egendomen värderas.

Länsstyrelserna bör använda avräkningspriser för grödor och priser på får som Naturvårdsverket låter ta fram. För andra tamdjur än får och hundar bör Viltskadecenter tillfrågas om värdering.

Besiktningen ska registreras i Rovdjursforum snarast.

Besiktningssman bör inte besiktiga skada hos personer eller företag till vilka han eller hon har ett jävsförhållande.

Skador orsakade av säl (till 14 §)

Ersättning för skador av säl bör endast betalas ut till licensierade yrkesfiskare. Som villkor för ersättning bör länsstyrelsen kräva att uppgifter om fisket lämnats i loggbok eller motsvarande.

Ersättningens storlek (till 16 §)

Av 11 § viltskadeförordningen (2001:724) framgår att ersättning endast får lämnas om det är uppenbart oskäligt att den skadedrabbade själv ska svara för kostnaderna för skadan. Länsstyrelsen bör därför i varje enskilt fall göra en skönsmässig bedömning av värdet av skadan i förhållande till det drabbade företagets förmåga att själv stå för skadan.

Sekundära skador (till 17 §)

Sekundära skador kan till exempel vara tamdjur som inte kan återfinnas efter ett besiktigat rovdjursangrepp.

Genomförda åtgärder (till 18 §)

Principen gäller att varje näringsidkare är skyldig att själv genomföra åtgärder för att förebygga viltskador. För att ersättning ska kunna lämnas krävs därför, att den skadedrabbade har genomfört åtgärder som verkligen (dokumenterat) haft förutsättningar att förhindra eller minska en viss viltskada.

Självfallet bör dock detta krav vägas mot den skadedrabbades möjligheter att bedöma om en viss viltskada skulle inträffa eller inte. Länsstyrelsen bör därför exempelvis inte kräva att skadeförebyggande åtgärder genomförs till skydd för en viss viltart, om denna inte har en fast förekomst i området. Däremot bör ett sådant krav övervägas efter det att viltarten börjat uppträda regelmässigt i regionen.

Viss egendom är inte möjlig att skydda mot viltskador av ekonomiska eller praktiska skäl. Länsstyrelsen bör därför själv avgöra i vilka fall det är rimligt att kräva att skadeförebyggande åtgärder ska ha vidtagits.

Krav på att skadeförebyggande åtgärder ska ha genomförts bör generell inte ställas på hundägare som fått sin hund skadad eller dödad av varg, björn, järv, lo eller kungsörn. Däremot bör länsstyrelsen inte lämna ersättning för skador på hundar som använts eller hållits på ett sätt som uppenbarligen exponerat hundarna för skador. Det gäller exempelvis skador eller dödsfall som inträffar vid jakt med hund efter exempelvis björn och lo. Jaktträning, jaktprov eller motsvarande som avser dessa arter bör härvid likställas med jakt.

Hund m. m. (till 19 § 1)

Ersättning för hund som skadas eller dödas av varg, björn, järv, lo eller kungsörn bör lämnas, om hunden skadats eller dödats av annan viltart än den som jakten avser.

Fisk- och kräftodlingar (till 19 § 2)

För exempelvis fisk i fiskodlingar, kräftor och liknande, bör inte ersättningar lämnas, eftersom uppfödning av sådana djur sker så koncentrerat och skadexponerat att viltskador alltid måste påräknas.

Näringsverksamhet (till 19 § andra stycket)

För häst, hund eller utrotningshotade lantrasdjur och nordiskt bi som skadats eller dödats av varg, björn, järv, lo eller kungsörn kan undantag göras från kravet på näringsverksamhet.

Hundar (till 20 §)

Ersättning för hund som skadats av varg, björn, järv, lo eller kungsörn och som sedan avlider eller avlivas på grund av skadan, bör lämnas i enlighet med vad som föreskrivits både i första och andra stycket. Det innebär att ersättning kan lämnas både för veterinärvård m.m. av den skadade hunden och för den avlidna eller avlivade hunden.

Ansökan (till 22 §)

Avser ansökan ersättning för annat än dödsfall, får ansökan successivt kompletteras med de ytterligare skadeståndsanspråk som skadans utveckling föranlett.

Besiktningsmän (till 26 §)

Det bör inte utses fler besiktningsmän i länet än att varje besiktningsman årligen besiktigar minst fem skador för att upprätthålla kompetensen. Samarbete bör också generellt ske med besiktningsmän i angränsande län.

Länsstyrelsen bör kräva att person som utses till besiktningsman med godkänt resultat har genomgått den grundutbildning för besiktningsmän för viltskador som Naturvårdsverket tillhandahåller. Utbildningskravet innebär vidare att besiktningsmannen regelbundet ska genomgå vidareutbildning. Naturvårdsverket tillhandahåller även sådan utbildning.

Utbildningens organisation

Länsstyrelsen bör bekosta utbildning av lämpligt antal besiktningsmän för viltskador.

Naturvårdsverket tillhandahåller grundutbildning och vidareutbildning för länsstyrelserna beträffande besiktningsverksamheten och ansvarar även för kunskapsproven.

Länsstyrelserna bör se till att besiktningsmännen vidareutbildas.

Utbildningens innehåll

Grundutbildningen bör innehålla relevant information om:

- relevant lagstiftning med särskilt fokus på gällande föreskrifter
- deltagande aktörers roller och ansvar
- besiktningsmetodik
- relevant spårningskunskap
- dokumentation på blanketter och kartor
- registrering och uttag i Rovdjursforum
- förebyggande åtgärder i olika situationer
- information och kommunikation.

Vidareutbildningen bör främst omfatta eventuella förändringar och fördjupning i ovan nämnda punkter. Viss distansinläsning bör kunna ske inför utbildningarna.

Kunskapsprov

Kunskapsprovet bör styrka att person som genomgått utbildningen med godkänt resultat inte bara besitter relevanta kunskaper om besiktningsmetodik utan också har god kännedom om relevant lagstiftning. Personen bör även vara väl förtrogen med Rovdjursforum.

I Rovdjursforum förs genom Naturvårdsverkets försorg en förteckning över personer som genomgått utbildningen och vilka som avlagt skriftligt prov med godkänt resultat.

Naturvårdsverket informerar berörd länsstyrelse om provresultaten för personer knutna till länet.

Ersättning till besiktningsmän (till 27 §)

Länsstyrelserna bör tillämpa gemensamt framtagna ersättningsnivåer för besiktningsmännen.

